

Overvejelser om erhvervsuddannelse blandt optagne på videregående uddannelser

Baggrund

Den lave søgning mod erhvervsuddannelserne medfører, at Danmark kommer til at mangle faglærte i fremtiden (AE, 2021). Der er derfor et stærkt politisk fokus på netop de unges søgning til erhvervsuddannelser.

Denne minianalyse fokuserer udelukkende på personer, der er optaget på en videregående uddannelse, og som også har søgt – eller overvejet at søge – en erhvervsuddannelse. Hvem er de? Hvad karakteriserer dem? Og hvorfor vælger de erhvervsuddannelserne fra til fordel for en videregående uddannelse?

Hovedresultater

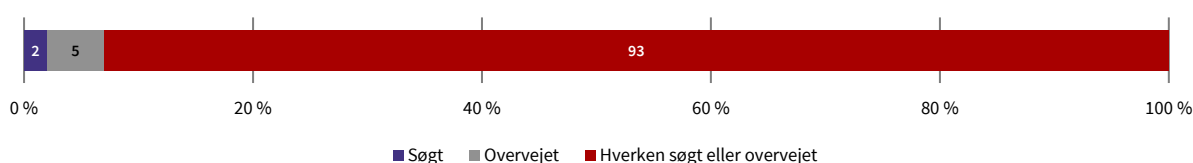
- I alt 7 % af personer optaget på videregående uddannelser i 2021 har også enten søgt (2 %) – eller overvejet at søge (5 %) – en erhvervsuddannelse.
- Blandt de personer, som ud over deres videregående uddannelse også har søgt en erhvervsuddannelse, svarer 28 %, at de fortsat overvejer at starte på den søgte erhvervsuddannelse, selvom de er optaget på en videregående uddannelse.
- De primære årsager til, at personer fravælger en erhvervsuddannelse er: 1) Andre uddannelser vurderes som mere spændende, 2) et ønske om at komme ind på en mere boglig uddannelse, 3) en oplevelse af, at arbejdsvilkår for erhvervsuddannede ikke er gode nok, 4) tvivl om, hvorvidt det faglige niveau er for lavt på den ønskede erhvervsuddannelse, og 5) en oplevelse af, at lønnen blandt erhvervsuddannede er for lav.
- Analysen viser, at i målgruppen er andelen af mænd og kvinder, der har overvejet en erhvervsuddannelse, lige store, men mænd har større tendens til faktisk at have søgt ind på en erhvervsuddannelse (ud over den videregående uddannelse, de er optaget på). Derudover er der størst tendens til at søge eller overveje at søge en erhvervsuddannelse blandt personer med en htx- eller hf-eksamen – mindst blandt personer med en hhx-eksamen. Analysen viser desuden, at jo højere karaktergennemsnit personer har fra tidligere uddannelse, jo mindre er tendensen til, at vedkommende søger – eller overvejer at søge – en erhvervsuddannelse.
- Særligt personer optaget på kunstneriske uddannelser og erhvervsakademier har søgt – eller overvejet at søge – en erhvervsuddannelse.

7 procent af optagne på en videregående uddannelser har søgt – eller har overvejet at søge – en erhvervsuddannelse

Undersøgelsen viser, at 7 % af de personer, der er optaget på en videregående uddannelse i 2021 – svarende til 1.590 personer – angiver, at de enten har søgt en erhvervsuddannelse (2 %) eller har overvejet at søge en erhvervsuddannelse (5 %). Det fremgår af figur 1 herunder.

FIGUR 1

Andelen af personer optaget på en videregående uddannelse, der enten har søgt – eller overvejet at søge – en erhvervsuddannelse

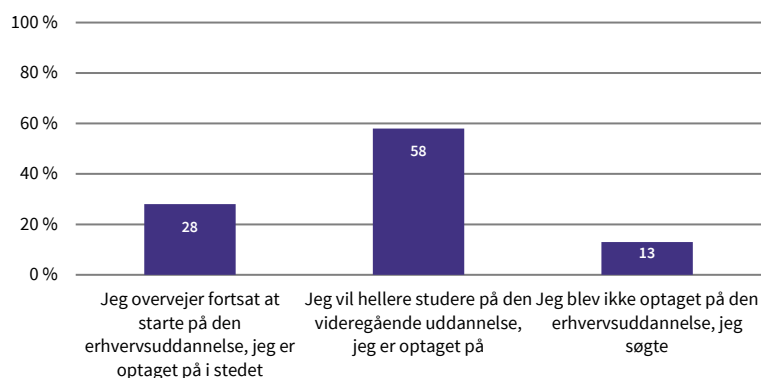
Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: n = 21.577. Resultaterne i figuren herover dækker to spørgsmål fra spørgeskemaet: "Udover at søge den videregående uddannelse, som du nu er optaget på, har du så også søgt ind på en erhvervsuddannelse (fx tømrer, elektriker eller lignende)?" og "Har du i forbindelse med uddannelsesvalg i år overvejet at søge ind på en erhvervsuddannelse (fx tømrer, social- og sundhedsassistent eller lignende)?" Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021.

Blandt de personer, som er optaget på en videregående uddannelse og samtidig har søgt en erhvervsuddannelse, svarer omkring en fjerdedel (28 %), at de fortsat overvejer at starte på den søgte erhvervsuddannelse, selvom de er optaget på en videregående uddannelse. Størstedelen (58 %) svarer dog, at de hellere vil studere på den videregående uddannelse, som de er optaget på, end den erhvervsuddannelse, som de også har søgt. 13 % svarer, at de søgte en erhvervsuddannelse, men blev ikke optaget. Det fremgår af figur 2 herunder.

FIGUR 2

Status for de personer, som også har søgt en erhvervsuddannelse (n = 520)

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: Figuren viser fordelingen blandt de personer, som har svaret "ja" til, om de også har søgt en erhvervsuddannelse. Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021.

Faglig interesse og oplevelse af dårlige arbejdsvilkår er de primære årsager til fravalg af erhvervsuddannelserne

Analysen viser, at der er forskellige årsager til, at personer fravælger en erhvervsuddannelse, uanset om de har søgt en erhvervsuddannelse eller blot overvejet det.

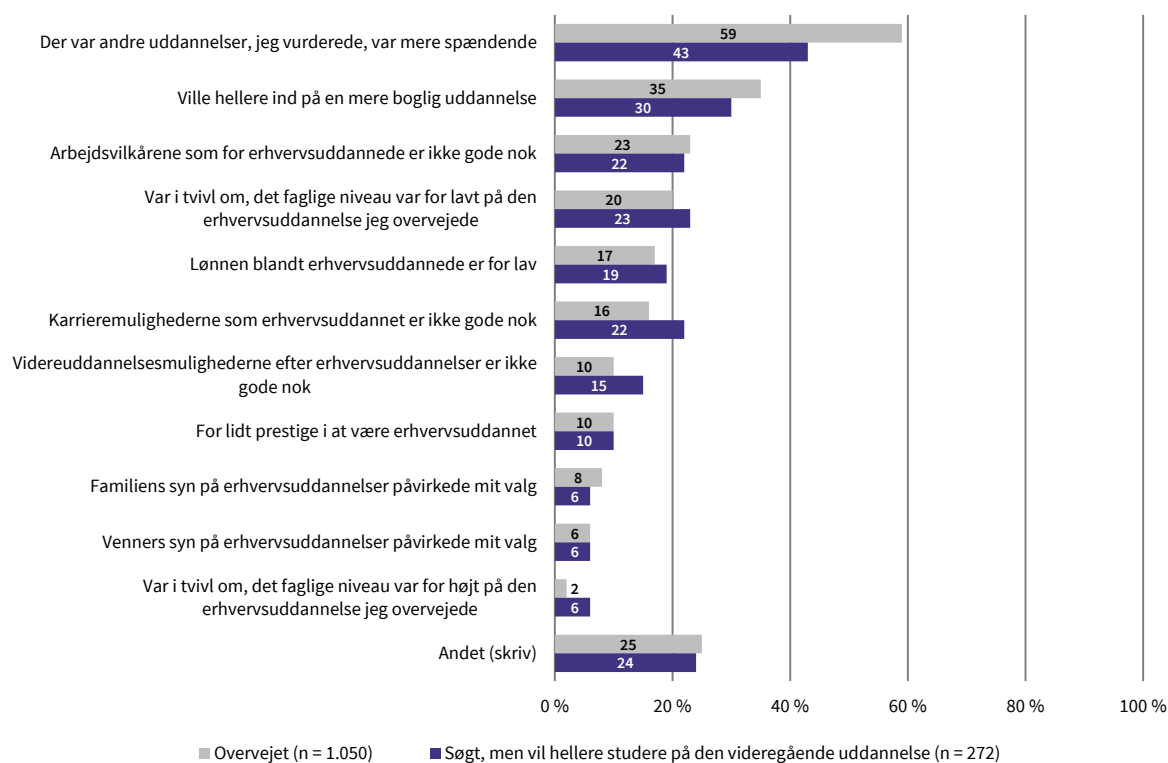
Figur 3 herunder viser, at erhvervsuddannelser især fravælges, fordi der var en anden uddannelse, som blev vurderet mere spændende. Det gør sig gældende for hhv. 59 % af de personer, som havde søgt en erhvervsuddannelse, men hellere vil læse en videregående uddannelse, og 43 % af de personer, som havde overvejet at søge en erhvervsuddannelse. Herudover svarer ca. en tredjedel af de personer (hhv. 35 og 30 %), at de hellere vil have en mere boglig uddannelse. Herudover svarer ca. en tredjedel af de personer (hhv. 35 og 30 %), at de hellere vil have en mere boglig uddannelse.

Figuren viser derudover, at hhv. 23 % af de personer, der havde søgt en erhvervsuddannelse, og 22 % af de, som havde overvejet det, angiver, at de valgte erhvervsuddannelsen fra, fordi arbejdsvilkårene ikke er gode nok. Hhv. 20 % og 23 % af dem, der havde søgt eller overvejet en erhvervsuddannelse, svarer, at de var i tvivl, om det faglige niveau var for lavt, og hhv. 17 % og 19 % angiver lav løn som årsag til fravalg.

Respondenternes svar i figuren herunder viser dog samtidig, at familie og venners syn på erhvervsuddannelsen kun har betydning for en lille andel af personernes fravalg (<10 %).

FIGUR 3

Årsager til fravalg af erhvervsuddannelse

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: Figurens resultater bygger på svar fra to spørgsmål: "Hvilke grunde gjorde, at du alligevel ikke søgte ind på en erhvervsuddannelse?" og "Hvilke grunde gjorde, at du hellere vil studere på en videregående uddannelse end den erhvervsuddannelse, du også har søgt ind på?". De to spørgsmål inkluderer samme svarkategorier. Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021.

Kendetegn på de personer, der også har søgt eller overvejet en erhvervsuddannelse

De personer, som enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse er typisk kendetegnet ved:

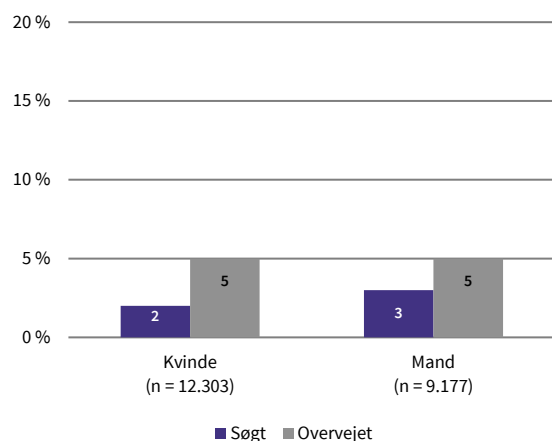
- At være både mænd og kvinder
- At være hf eller htx studenter eller have anden studentereksamen som fx en IB
- At have et lavt karaktergennemsnit fra deres ungdomsuddannelse
- At være optaget på kunstneriske uddannelser eller erhvervsakademier.

Både mænd og kvinder søger eller overvejer en erhvervsuddannelse

Analysen viser, at i alt 8 % af mænd og i alt 7 % af kvinder enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse. Andelen af personer, der har overvejet en erhvervsuddannelse, er lige stor for hhv. kvinder og mænd – 5 % for begge grupper – men at der er en lidt større andel af mænd (3 %) end kvinder (2 %), som rent faktisk har søgt en erhvervsuddannelse ud over den videregående uddannelse, som de er optaget på. Det fremgår af figur 4 herunder.

FIGUR 4

Andel af mænd og kvinder optaget på en videregående uddannelse, der enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: En chi2-test viser, at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem respondenternes køn, og hvorvidt de enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse ($p < 0,000$). Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021.

Aldersgennemsnittet for personer, der har søgt en erhvervsuddannelse, er 23,2, mens aldersgennemsnittet for personer, der har overvejet en erhvervsuddannelse, er 23,5. Der er dog ikke nogen signifikant sammenhæng mellem elevernes alder, og hvorvidt de har søgt eller overvejet en erhvervsuddannelse eller ej.¹

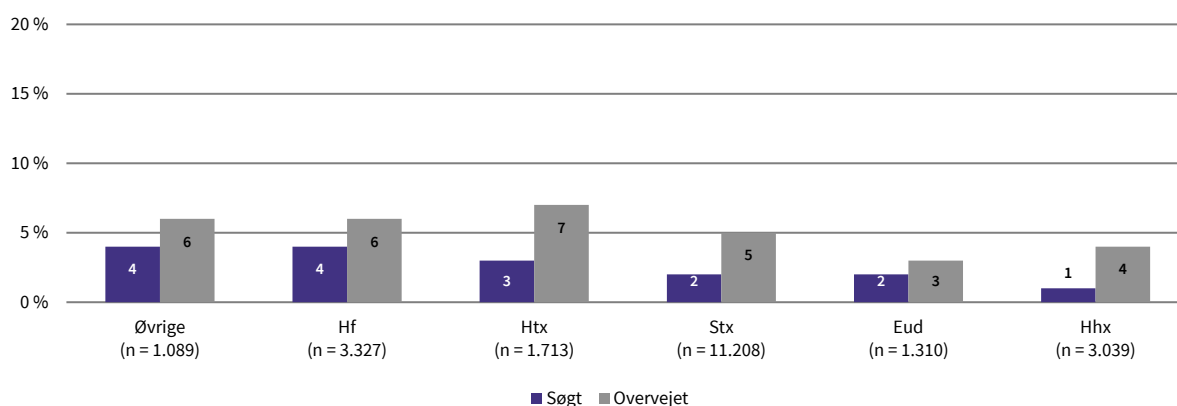
1 En chi2-test viser, at der ikke er signifikant sammenhæng mellem elevernes alder, og hvorvidt de enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse ($p = 0,469$). I analysen er respondenterne opdelt i tre aldersgrupper: "17-19 år", "20-25 år" og "ældre end 25 år".

Særligt hf- og htx-studenter søger eller overvejer en erhvervsuddannelse

Analysen viser, at personer med en adgangseksamen fra htx, hf eller kategorien øvrige uddannelser (fx IB eller anden international gymnasial uddannelse)² er mere tilbøjelige til at søge eller overveje at søge en erhvervsuddannelse. Som det fremgår af figur 6 herunder, gør det sig gældende for 10 % af personer på disse uddannelser. Det er derimod kun 5 % af personer med en adgangseksamen fra hhx, som er optaget på en videregående uddannelse, som gør dette.

FIGUR 5

Andel af personer, som har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse – fordelt på ungdomsuddannelse

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: En chi2-test viser, at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem respondenternes tidligere uddannelse, og hvorvidt de enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse ($p < 0,000$). Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021.

Note: Kategorien "Øvrige" dækker International Baccalaureate (IB), Adgangseksamen for ingeniøruddannelser, Færøsk gymnasial eksamen, Grønlandsk gymnasial eksamen, Anden adgangsgivende eksamen fra udlandet og Andet adgangsgrundlag.

Note: Kategorien "Eud" dækker både elever med en fuld erhvervsuddannelse, med eller uden eux-forløbet, samt elever, der kun har taget første del af deres merkantile erhvervsuddannelse med eux.³ Det er muligt at tage mere end en erhvervsuddannelse.

Personer med lavt karaktergennemsnit søger eller overvejer oftere en erhvervsuddannelse

Analysen viser, at personer med lavt karaktergennemsnit fra deres ungdomsuddannelse⁴ har større tendens til enten at have søgt eller overvejet at søge sammenlignet med personer med højere karaktergennemsnit. Figur 6 herunder viser, at i alt 11 % af personer med karaktergennemsnit på under 4 har søgt (5 %) eller overvejet (6 %) at søge eud. Denne andel falder, i takt med at elevernes karaktergennemsnit stiger. Det gør sig således kun gældende for i alt 4 % af personer med karaktergennemsnit på mindst 10.

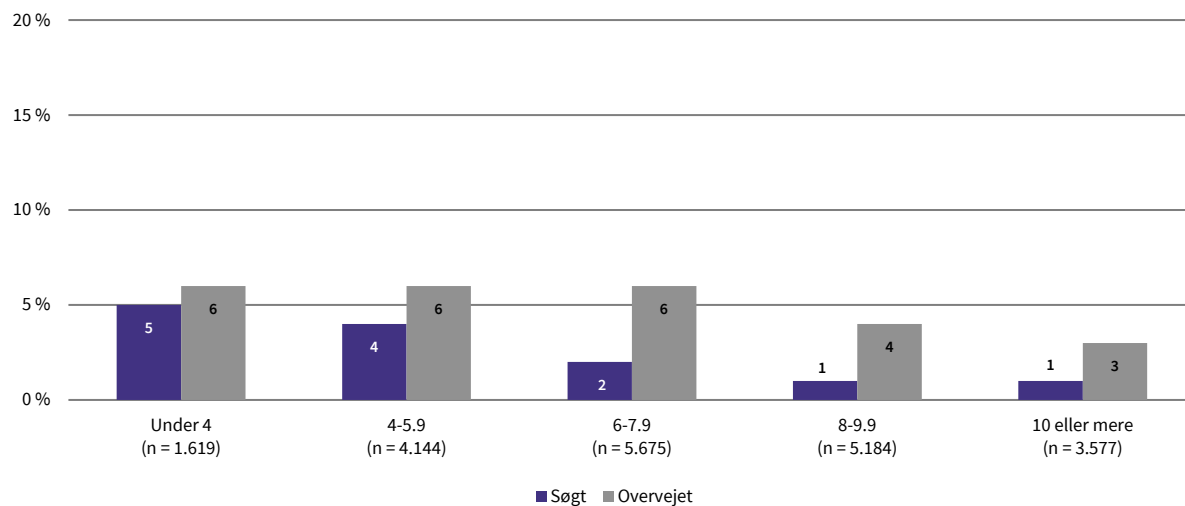
2 Øvrige uddannelser dækker: International Baccalaureate (IB), Adgangseksamen for ingeniøruddannelser, Færøsk gymnasial eksamen, Grønlandsk gymnasial eksamen, Anden adgangsgivende eksamen fra udlandet og Andet adgangsgrundlag.

3 På den merkantile erhvervsuddannelse med eux er uddannelsen opdelt i hhv. et grundforløb (GF1 og GF2), et studiekompetencegivende forløb og hovedforløbet. Elever, der afslutter deres uddannelse efter det studiekompetencegivende forløb, opnår studiekompetencer svarende til en hf. Eleverne skal færdiggøre hovedforløbet for at opnå den fulde studekompetence.

4 Inkluderer ikke erhvervsuddannelse og andre ungdomsuddannelser, hvor der ikke gives en afsluttende karakter.

FIGUR 6

Andel af personer, der enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse – fordelt på karaktergennemsnit fra adgangsgivende eksamen

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: I figuren indgår kun personer, som har et karaktergennemsnit fra tidligere ungdomsuddannelse. Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021. En chi2-test viser, at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem det karaktergennemsnit, som respondenterne fik i sin adgangsgivende eksamen, og hvorvidt de enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse ($p < 0,000$).

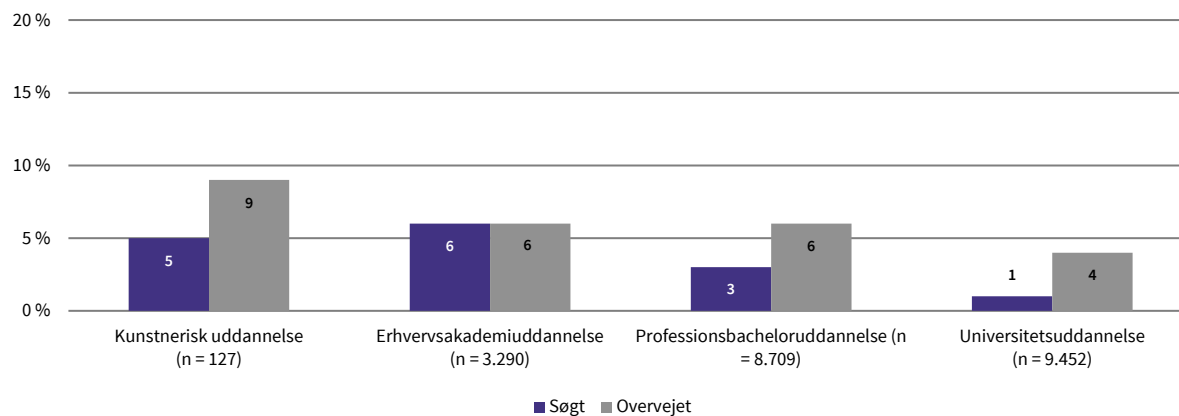
En større andel af personer optaget på de kunstneriske uddannelser og erhvervsakademierne søger eller overvejer en erhvervsuddannelse

Analysen viser, at det især er personer, der er optaget på de kunstneriske uddannelser og erhvervsakademierne, som enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse. Det gør sig gældende for hhv. i alt 14 % og i alt 12 % af de personer på disse uddannelsesstyper. Det gør sig derimod kun gældende for i alt 9 % af personer optaget på professionsuddannelserne og i alt 5 % af personer optaget på universitetsuddannelserne. Det fremgår af figur 7.

Figur 7 viser dog samtidig, at der på de kunstneriske uddannelser er 10 %, som har overvejet, men kun 4 %, som har søgt en erhvervsuddannelse. På erhvervsakademierne har 6 % overvejet, og 6 % har søgt.

FIGUR 7

Andel af personer der har søgt – eller overvejet at søge – en erhvervsuddannelse på de forskellige videregående uddannelser, som eleverne er optaget på

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut, 2021.

Note: En chi2-test viser, at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem den uddannelsestype, som eleven er optaget på, hvad respondenterne fik i sin adgangsgivende eksamen, og hvorvidt de enten har søgt eller overvejet at søge en erhvervsuddannelse ($p < 0,000$). Resultaterne er vægtede efter populationen af kommende studerende, der er tilbudt en plads på de videregående uddannelser i 2021.

Datagrundlaget

Analysen bygger på EVA's egne spørgeskemadata fra EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser samt data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT). EVA's forløbsundersøgelse er indsamlet i 2016, 2017, 2018, 2019 2020 og 2021 som del af en større forløbsundersøgelse i forskellige bølger. Data i dette notat stammer fra første spørgeskema sendt til 2021-årgangen, der blev gennemført i august 2021, dvs. umiddelbart inden studiestart. Der blev udsendt invitationer til alle studerende optaget via KOT på en videregående uddannelse i sommeren 2021. Samlet set blev der modtaget besvarelser fra 21.577 respondenter. Til spørgeskema-besvarelserne har vi på individniveau koblet data fra KOT. Analyserne er vægtede via propensity score-vægtning for at sikre, at analyseudvalget afspejler populationen bedst muligt. Vægtningen tager højde for skævheder i repræsentativiteten efter gymnasietype, gymnasiekarakterer, alder, køn, optagelsesprioritet og sektor.

Kontakt

- Seniorkonsulent Marie Seliger, 3525 6659, mse@eva.dk,
- Kommunikationsmedarbejder Anne Breinhold Olsen, 2984 6711, abo@eva.dk